

3. L'ACCIÓ TUTORIAL AMB L'ALUMNAT DE 6 A 12 ANYS.

Arantza Almenta

QUI SÓC?

QUI ÉS L'ALTRE?

- L'altre és un semblant.
- L'altre és l'igual.
- L'altre és el diferent.
- ?

Cullen

L'ALTRE ÉS L'ALTRE.

**L'ALTRE NO POT SER LA
REDUCCIÓ D'UN CONCEPTE O
LA SUMA D'AQUESTS.**

Lévinas

**LA RELACIÓ AMB L'ALTRE HA
D'ESDEVENIR UNA RELACIÓ
ÉTICA, NO COGNITIVA.**

Carlos Cullen (Video)

- 3.1. El rol del/la mestre/a tutor/a.
- 3.2. La relació interpersonal amb l'alumnat de 6 a 12 anys. Actes de reconeixement interpersonal.
- 3.3. L'acció tutorial personalitzada. Les competències psicosocials.
- 3.4. L'acció tutorial en el grup. La cohesió del grup, el clima d'aula, la convivència. L'educació moral.

3.1. EL ROL DEL/LA MESTRE/A TUTOR/A.

- A què anomenem rol?
- El tutor té un rol?

ERVING GOFFMAN

Vincles normatius que s'imposen externament.

ROL

VALORS

+

**REPRESENTACIONS
SOCIALS**

ERVING GOFFMAN

Característiques de l'acció social:

- el seu sentit social ha de comprendre's en relació amb la situació interactiva en què sorgeix (quelcom més que compliment de normes o d'intencions individuals).
- posseeix una dimensió comunicativa de presentació del si mateix.

CARL R. ROGERS

Característiques principals del tutor/a:

EMPATIA

CONGRUÈNCIA

INCONDICIONALITAT

CARL R. ROGERS

Rogers, C.R. (1986). *Psicoterapia centrada en el cliente: Práctica, implicaciones y teoría*. Ediciones Paidós

L'ACTITUD I ORIENTACIÓ DEL CONSELLER

- **Orientació filosòfica:** no directiva
- **Hipòtesis del terapeuta:** “El individuo tiene una capacidad limitada para comprenderse y reorganizarse a sí mismo” (Rogers, 1986, p. 35)
- **Instrumentalització de l'actitud del conseller:** “es imprescindible comprobar continuamente los propósitos o la hipótesis con la técnica o instrumento que se utiliza” (Rogers, 1986, p. 37)

Què fa un tutor/a?

Sin título, Troche. 2015

*[http://portroche.blogspot.com/
search?updated-
max=2015-07-01T18:49:00-
03:00&max-
results=25&start=150&by-
date=false](http://portroche.blogspot.com/search?updated-max=2015-07-01T18:49:00-03:00&max-results=25&start=150&by-date=false)*

UN TUTOR/A...

- Enquadra.
- Limita i estima.
- Aporta esquemes vàlids.
- Qüestiona i critica la realitat des d'una vessant científica.
- Vetlla per benestar de tots i cadascun dels seus alumnes.
- Reflexa.

UN TUTOR/A...

sobre totes les seves funcions:

Oriental

DONALD WOODS WINNICOTT

(1896-1971) pediatra i psicoanalista

Winnicott, D. W. (1957b) *El niño y el mundo externo*. Lumen.

Winnicott, D. W. (1958) *Escritos de pediatría y psicoanálisis*. Paidós.

Winnicott, D.W. (1965b) *Los procesos de maduración y el ambiente facilitador*. Paidós.

Winnicott, D.W. (1971a). *Realidad y Juego*. Gedisa.

Winnicott, D.W. (1977). *Psicoanálisis de una niña pequeña (The piggle)*. Gedisa.

Winnicott, D. W. (1984) *Deprivación y delincuencia*. Paidós.

Winnicott, D.W. (1996). *Acerca de los niños*. Paidós.

DONALD W. WINNICOTT

La psicoterapia se da en la superposición de dos zonas de juego: la del paciente y la del terapeuta. Está relacionada con dos personas que juegan juntas. El corolario de ello es cuando el juego no es posible, la labor del terapeuta se orienta a llevar al paciente, de un estado en que no puede jugar a uno en el que es posible hacerlo. (Winnicott, 2013, p. 79)

DONALD W. WINNICOTT

Conductes antisocials part visible de la privació.
A l'aula les observarem com elements disruptius.

**3.2. LA RELACIÓ INTERPERSONAL AMB
L'ALUMNAT DE 6 A 12 ANYS. ACTES
DE REONEIXEMENT INTERPERSONAL.**

REFLEXIONEM

Què s'espera del docent davant la relació interpersonal amb l'infant de 6 a 12 anys?

RELACIÓ ASIMÈTRICA

- Relació de **poder** entre l'adult i l'infant.
- L'infant és influenciable.
- L'adult **assumeix** la funció de **referent**.
- No eximeix de caracteritzar-se per les **“trobades”**.
- Es basa en la **comunicació**.

LA COMUNICACIÓ EN LES RELACIONS INTERPERSONALS

- Verbal i no verbal
- Assertiva

PAUL WATZLAWICK

Axiomes de la comunicació:

- **És impossible no comunicar.** Tot comportament té un valor comunicatiu per als altres.
- **Tota comunicació té dos aspectes: el contingut** (el missatge) i **la relació** (comportament). El segon aspecte ajuda a interpretar i comprendre el missatge (metacomunicació).
- **L'accent de la seqüència comunicativa** (intercanvi de missatges) **influirà en la naturalesa de la relació** (iniciativa, predomini, dependència, etc.).
- La comunicació es dóna de dues formes diferents i complementaries: **llenguatge verbal** i **llenguatge no verbal**.
- **La comunicació potser complementària** (la relació es basa en la diferència, aquesta diferència potser de superioritat i/o de subordinació) o **simétrica** (la relació es basa en la igualtat, la relació es considera equivalent en capacitats i experiències).

FLORA DAVIS

Davis, F. (2002). *La comunicación no verbal*.
(5a reimp). Alianza editorial.

FLORA DAVIS

LLENGUATGE
CORPORAL I
GESTUAL

LLENGUATGE
VESTIMENTA

LLENGUATGE VISUAL

PARALLENTUATGE

OLGA CASTANYER (2010)

Castanyer, O. (2010). *La asertividad: expresión de una sana autoestima*. 32ed. Descleé De Brouwer.

OLGA CASTANYER (2010)

La asertividad es la capacidad de autoafirmar los propios derechos, sin dejarse manipular y sin manipular a los demás.
(Castanyer, 2010, p.23)

OLGA CASTANYER (2010)

[...] pretendemos que la asertividad sea un camino hacia la autoestima, hacia la **capacidad de relacionarse con los demás de igual a igual**, ni estando por encima ni por debajo. Sólo quien posee una alta autoestima, quien se aprecia y valora a sí mismo, podrá relacionarse con los demás en el mismo plano, reconociendo a los que son mejores en alguna habilidad, pero no sintiéndose inferior ni superior a otros. Dicho al revés, la persona no asertiva, tanto si es retraída como si es agresiva, no puede tener una autoestima muy alta, por cuanto siente la necesidad imperiosa de ser valorada por los demás. (Castanyer, 2010, p.21)

OLGA CASTANYER (2010)

Tipus de conductes:

ASSERTIVA

PASSIVA

AGRESSIVA

UN ALTRE RECURS PELS DOCENTS

Güell, M. (2005). *Per què he dit blanc si volia dir negre? Tècniques assertives pel professorat i formadors*. Graó.

JOSEP MARIA ESQUIROL

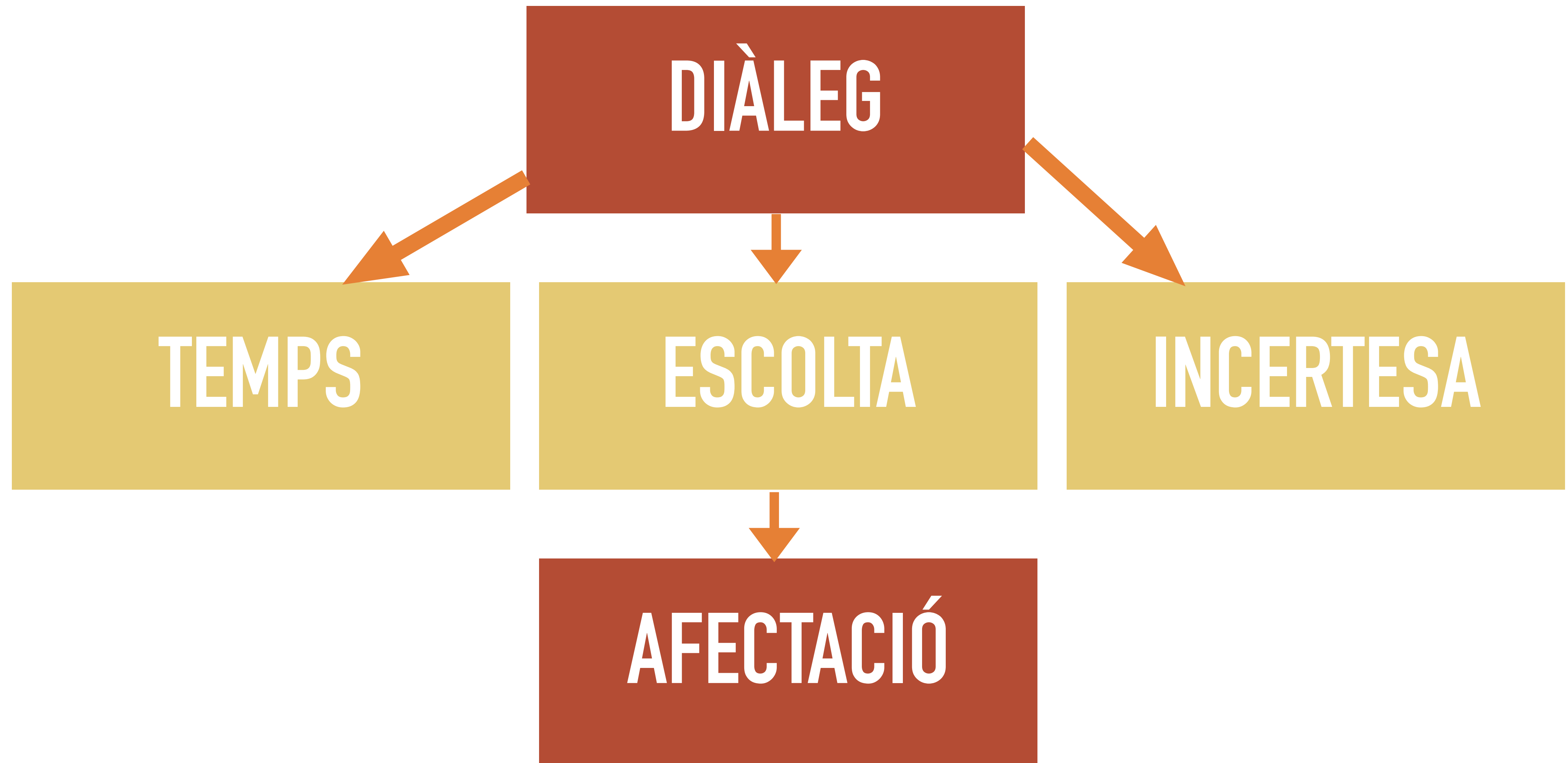
Esquirol, J.M. (2017). *Uno mismo y los otros: de las experiencias existenciales a la interculturalidad*. Herder

JOSEP MARIA ESQUIROL

DIÀLEG

JOSEP MARIA ESQUIROL

JOSEP MARIA ESQUIROL

El ejercicio dialógico de la pluralidad introduce novedad y, en este sentido, **abre siempre un futuro distinto del pasado.** El diálogo nunca es repetición y **nunca nos encadena a un mismo pasado.** Desde las raíces, las herencias y los equipajes y a partir de la pluralidad de los interlocutores y de su disponibilidad para el esfuerzo, **el diálogo es capaz de crear.**
(Esquirol, 2017, p. 73)

ACTES DE RECOONEIXEMENT INTERPESONAL

Ricoeur, P. (2005). *Camminos del reconocimiento*. Editorial Trotta.

PAUL RICOEUR

RECONNEIXEMENT DE
SI.

RECONNEIXEMENT DE
L'ALTRE.

RECONNEIXEMENT
MUTU.

RECONNEIXEMENT DELS ACTES I A PARTIR DELS ACTES

PHILIPPE MEIRIEU

Meirieu, P. (2008). *Frankenstein educador*.
4a reimp. Laertes educación.

PHILIPPE MEIRIEU

«Ernesto.- *Se aprende cuando se quiere aprender, señor.*
»Institutor.- *¿Y cuando no se quiere aprender?*
»Ernesto.- *Cuando no se quiere aprender, no vale la pena aprender.*
»[...] *El institutor grita: La instrucción es obligatoria, señor, OBLIGATORIA*» (1990, pp. 81, 82).

(Duras, 1990, p. 81-82 in Meirieu, 2008, p.79)

3.3. L'ACCIÓ TUTORIAL PERSONALITZADA. LES COMPETÈNCIES PSICOSOCIALS.

ATENCIÓ PERSONALIZADA

- Atendre a la singularitat de cada alumne: coneixement de les seves necessitats, capacitats i interessos.
- Establir i transmetre expectatives elevades.
- Garantir el desenvolupament i adquisició de les competències bàsiques.
- Prevenir les possibles situacions generadores de risc de desenvolupar conductes que afectin al funcionament òptim (benestar emocional, social i acadèmic).

ATENCIÓ PERSONALIZADA

NOM.

TROBADA.

(CON)TACTO.

VINCLE

Bowlby, J. (2014). *Vínculos afectivos: formación, desarrollo y pérdida*. (6a ed.) Morata

La teoria del vincle. Fa èmfasi en que el tipus d'interacció entre la persona cuidadora i l'infant pot condicionar el desenvolupament físic, social, emocional i cognitiu de l'infant i la seva adaptació a l'entorn.

VINCLE

SEGUR

INSEGUR

EVITATIU

AMBIVALENT

DESORGANITZAT

VINCLE INSEGUR

Evitatiu: no disponibilitat i rebuig, no reconeixement de l'emoció de l'infant per part de la persona cuidadora.

Ambivalent: disponibilitat intermitent per atendre les emocions de l'infant per part de la cuidadora.

Desorganitzat: confusió emocional i contradictòria per part de la persona cuidadora. S'associa a situacions de maltractament

TUTOR/A COM A BASE SEGURA

- Actitud de comprensió, d'escolta/receptiva i empàtica.
- Mirada capacitadora.
- Respecte i acceptació de l'infant.
- Reconeixement de les experiències vitals.
- Enfortiment de les experiències vital.

LES COMPETÈNCIES PSICOSOCIALS

- Autoconeixement
- Empatia
- Comunicació assertiva
- Relacions interpersonals
- Presa de decisions
- Solució de problemes i conflictes
- Pensament creatiu
- Pensament crític
- Maneig d'emocions i sentiments
- Maneig de tensions i estrès

**3.4. L'ACCIÓ TUTORIAL EN EL GRUP. LA
COHESIÓ DEL GRUP, EL CLIMA D'AULA,
LA CONVIVÈNCIA. L'EDUCACIÓ MORAL.**

REFLEXIONEM:

QUÈ ÉS UN GRUP?

ELS GRUPS TENEN VIDA?

INTRODUCCIÓ A LA SOCIOMETRIA

“La sociometria té per objecte l'estudi matemàtic de les propietats psicològiques de les poblacions; amb aquest fi utilitza una tècnica experimental fonamentada en els mètodes quantitius i exposa els resultats obtinguts per l'aplicació d'aquest mètodes. Persegueix , d'aquesta manera, una enquesta metòdica sobre l'evolució i l'organització dels grups i sobre la posició dels individus en els grups.”

Moreno 1954

INTRODUCCIÓ A LA SOCIOMETRIA

Sociometría:

socis, social, i metrum, mesura

La sociometria és un intent
d'**aproximació quàntica** de les relacions
humanes.

INTRODUCCIÓ A LA SOCIOMETRIA

En la sociometria es distingeixen dos sentits: un ampli i altre estricte:

En **sentit ampli**, el mateix Moreno defineix la sociometria com “la ciència que mesura les relacions interpersonals”.

En **sentit estricte**, la sociometria mesura les relacions interpersonals que estan referides a una situació d'elecció.

INTRODUCCIÓN A LA SOCIOMETRÍA

ALGUNAS APLICACIONES DE LA SOCIOMETRÍA

ÁREAS	APLICACIONES
ENSEÑANZA:	Asignación profesor-alumno, grupos de estudio y de ocio, compañeros de pupitre, etc.
EJÉRCITO:	Selección de mandos, distribución por pelotones, compañeros de camarera, etc.
INDUSTRIA:	Selección personal, equipos de trabajo, traslados, etc.
VECINOS:	Organización comunitaria, distribución de papeles, etc.
FAMILIAS:	Conocimiento de red relacional, asignación de tareas, etc.
GRUPOS DE PSICOTERAPIA:	Situación grupal y su evolución, detección de subgrupos, líderes, aislados y rechazados, intervención correctora y evaluación de la misma, etc.
INSTITUCIONES TOTALES:	Hospitales, Residencias, Campos de Refugiados, etc. Formación de equipos cuidadores-cuidados, compañeros de cuarto, distribución de ocupaciones, etc.

INTRODUCCIÓN A LA SOCIOMETRIA

NOMBRE Y APELLIDOS: _____

EDAD: _____ CURSO: _____ GRUPO: _____

INSTRUCCIONES

- 1) Las preguntas que vas a contestar nos ayudarán a conocernos mejor y a trabajar más a gusto.
- 2) Tus respuestas sólo las vamos a saber tú y yo, el resto de la clase no se enterará.
- 3) Como máximo escoge dos nombres de entre tus compañeros/as, para cada una de las preguntas. Las puedes dejar en blanco, contestar sólo un nombre o dos.
- 4) Contesta sinceramente.

1.- Si tuvieras que tocar una canción a dúo con alguien, ¿con quién preferirías hacerlo?

2.- ¿Y con quién preferirías **no** tocar a dúo?

3.- ¿Quién crees que te escogería como compañero para una tocar una canción a dos flautas?

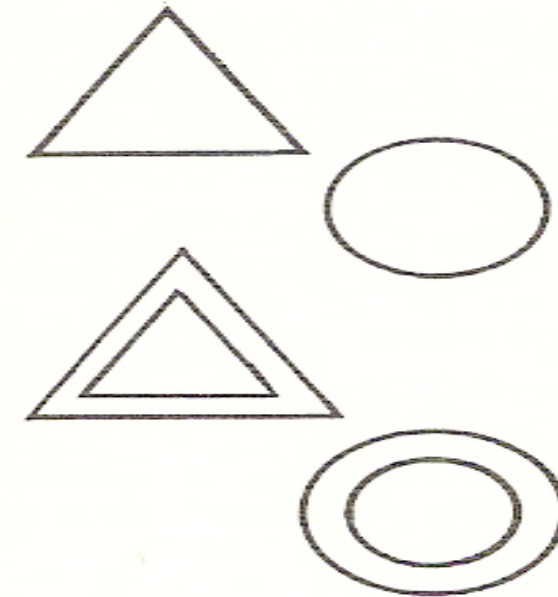
4.- ¿Quién crees que **no** te escogería para tocar?

GRACIAS POR COLABORAR

INTRODUCCIÓN A LA SOCIOMETRÍA

SÍMBOLOS

A) INDIVIDUALES

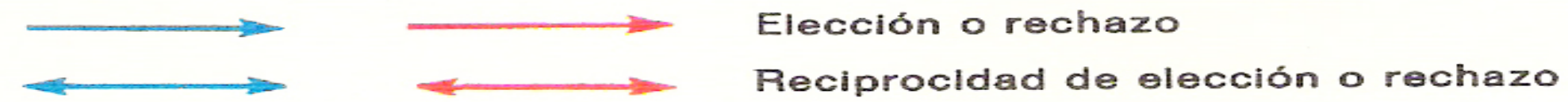
Representación de un sujeto masculino

Representación de un sujeto femenino

Representación de un sujeto masculino extra grupo

Representación de un sujeto femenino extra grupo

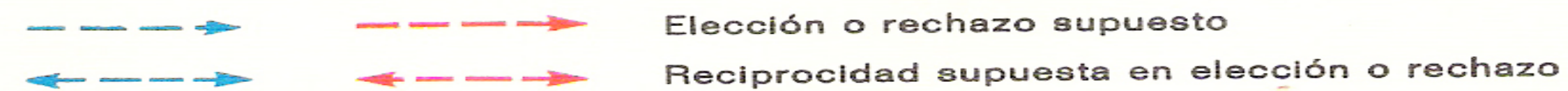
B) DE UN CRITERIO EN GENERAL

Elección o rechazo

Reciprocidad de elección o rechazo

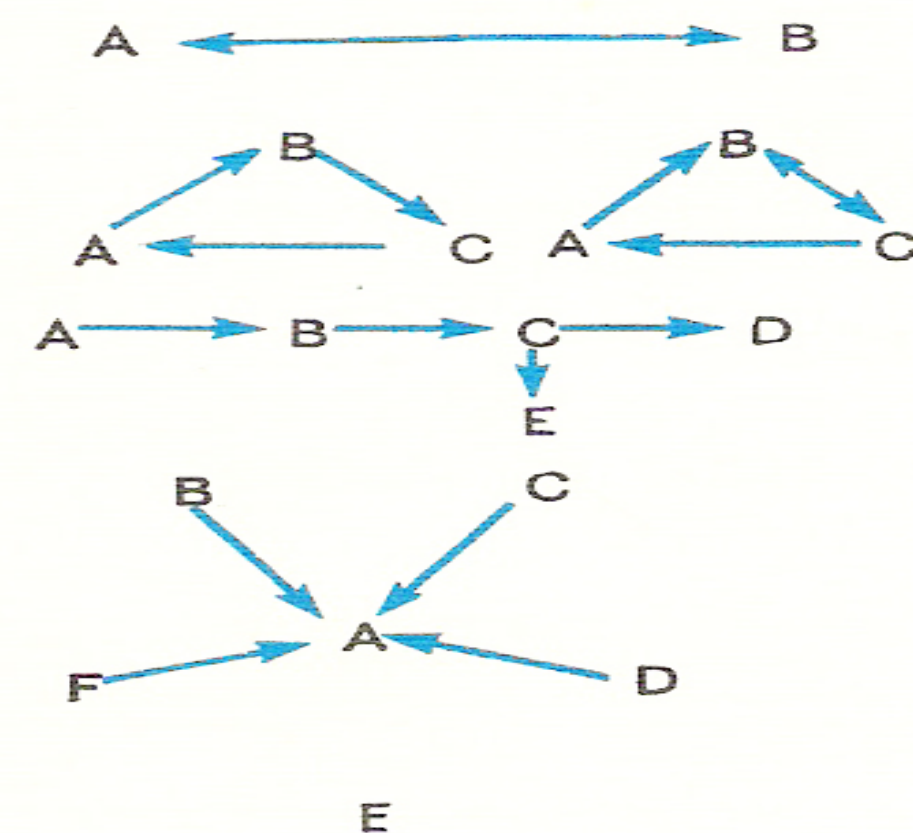
C) DEL CRITERIO DE PERCEPCION SOCIOMETRICA

Elección o rechazo supuesto

Reciprocidad supuesta en elección o rechazo

ESTRUCTURAS

Díadas o reciprocidad

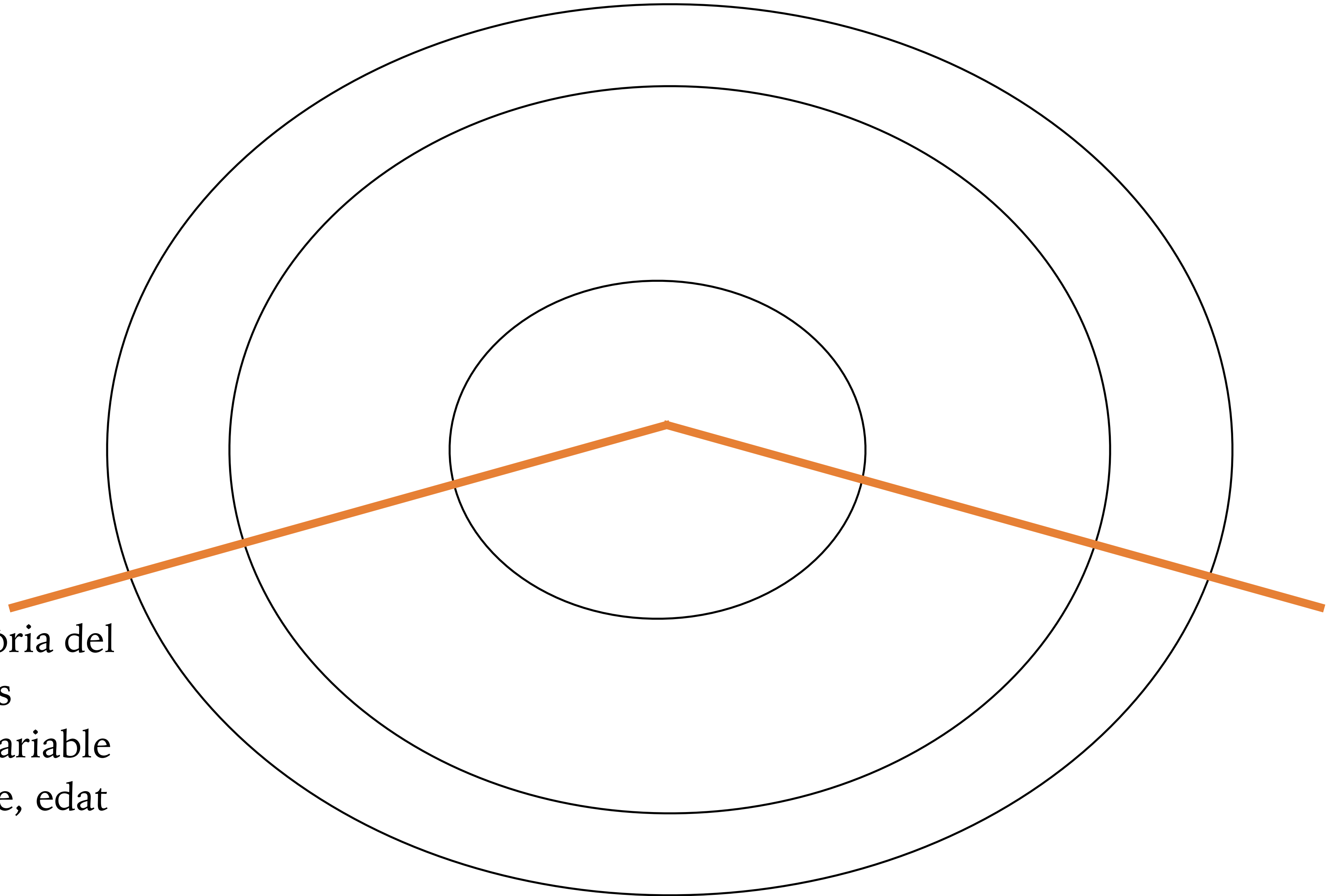
Triadas o triángulos

Cadena

Estrella

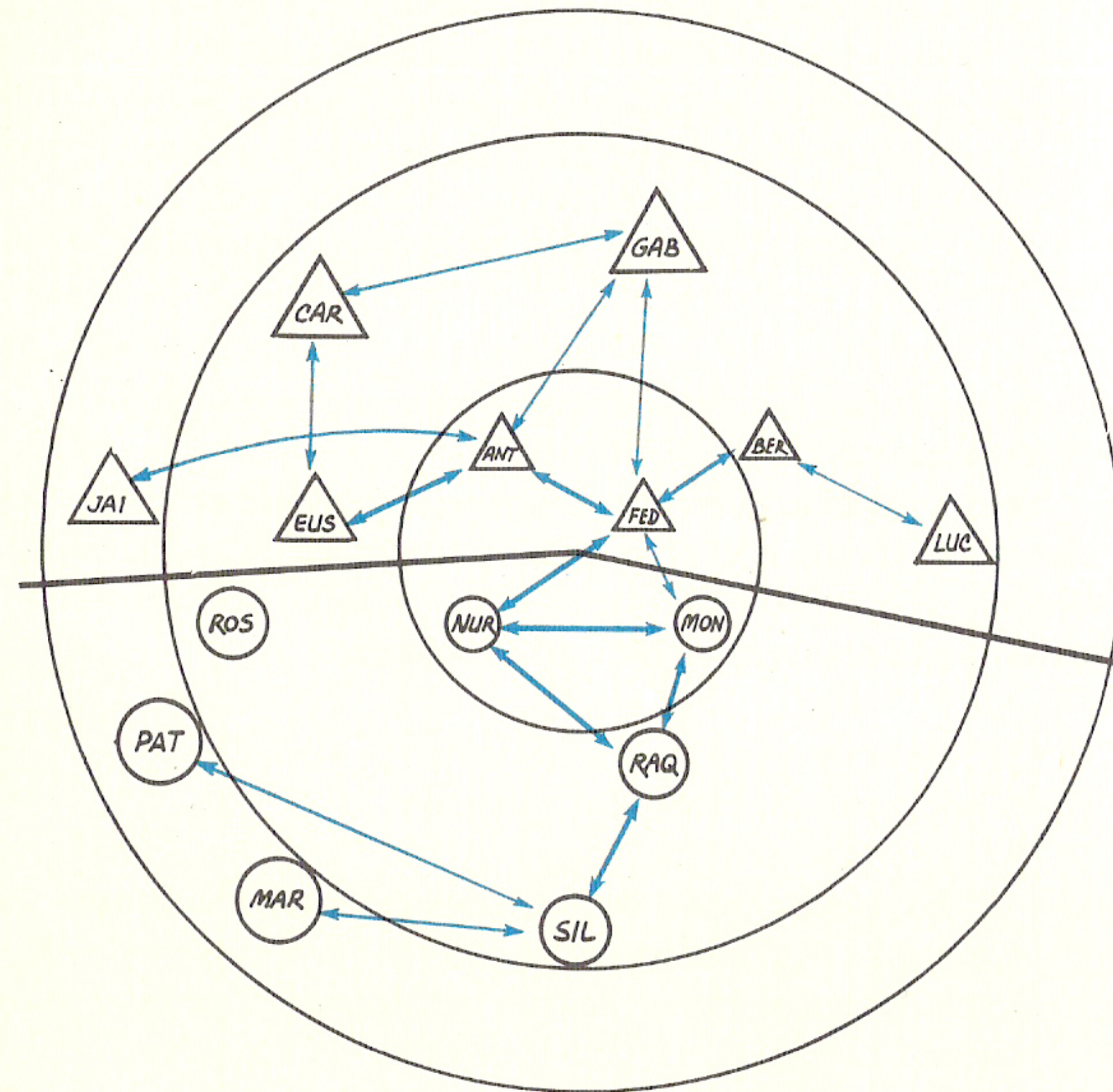
INTRODUCCIÓ A LA SOCIOMETRIA

Línia divisòria del
participants
segons la variable
criteri (sexe, edat
etc..)

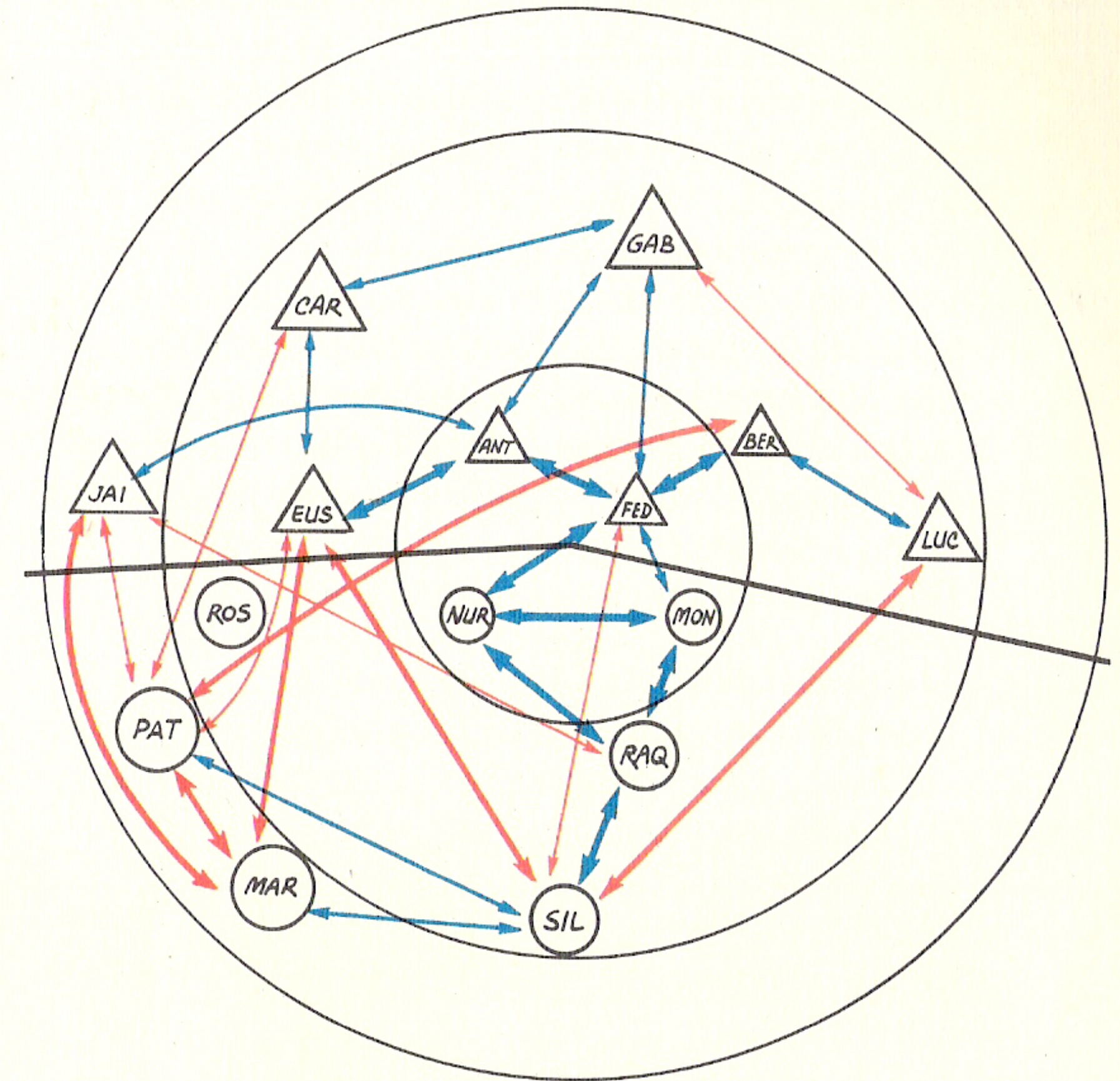
INTRODUCCIÓN A LA SOCIOMETRÍA

SOCIOGRAMA DE ELECCIONES RECÍPROCAS

Reciprocidades fuertes:
Reciprocidades simples:

SOCIOGRAMA DE RECIPROCIDADES

Reciprocidades fuertes positivas:
Reciprocidades fuertes negativas:
Reciprocidades simples positivas:
Reciprocidades simples negativas:

L'ACCIÓ TUTORIAL EN GRUP

Hi ha un grup d'individualitats, que en ocasions, reben accions grupals. Ara bé, aquestes accions són viscudes i experiemtnades de manera individual.

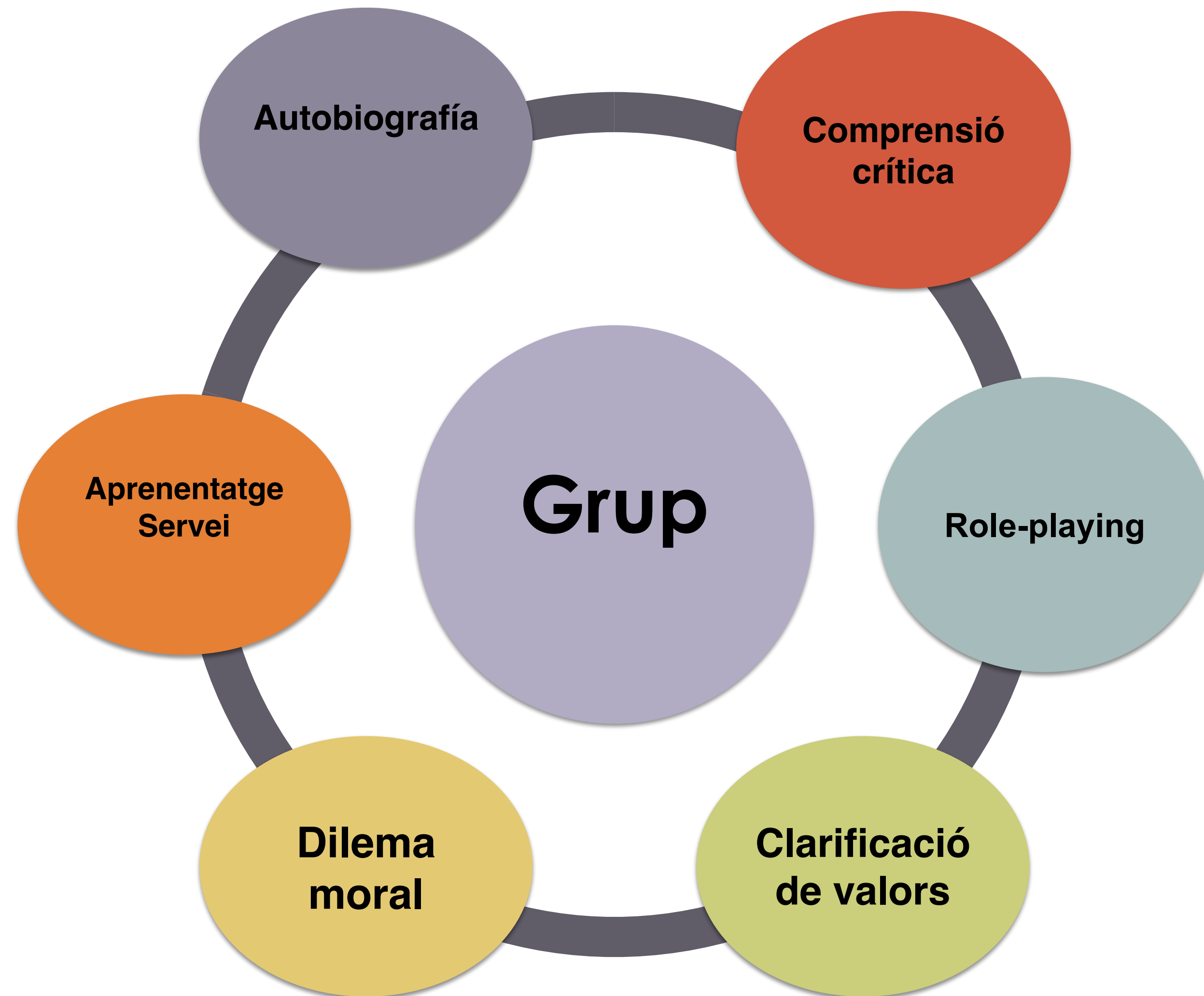

L'ACCIÓ TUTORIAL EN GRUP

H.Tajfel sugiere que nosotros tendemos a estructurar nuestro ambiente social en términos de agrupaciones de personas o «categorías sociales» para simplificar el mundo en que vivimos. Estas categorías se basan en nuestras propias experiencias, si bien también son determinadas por la sociedad. El conocimiento de nuestra pertenencia a dichas categorías sociales es definido como nuestra identidad social, y forma una parte importante de nuestro autoconcepto.

Para realzar nuestra identidad social tendemos a comportarnos de forma que nuestro grupo adquiera una «distintividad positiva» en comparación a otros grupos. Si ello no es posible buscamos cambiar nuestra «pertenencia grupal», y si esto último no es posible podemos intentar una redefinición de la situación social existente para, por medio de la acción colectiva, lograr así una «identidad social más positiva».

METODOLOGIES D'EDUCACIÓ MORAL

SESSIÓ AMB MESTRES

